

Tóth Nikoletta – Zongor Attila

Kultúrpoint Iroda

Kultúra 2000 – az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatósága (DG EAC) 2000 és 2006 között futó keretprogramja

Az Európai Uniónak nincs kultúrpolitikája, de van kulturális koncepciója. Ez annyit jelent, hogy a kultúra területe nem tartozik a közösségi politikák közé, vagyis az európai kulturális élet alakulásának alapját nem központi szabályozás, nem központi döntések adják. A döntések továbbra is nemzeti, illetve regionális szinteken születnek meg – az Európai Unió pusztán programok, projektek, pályázható pénzalapok segítségével próbálja előmozdítani az európai kulturális örökség védelmét. A számos uniós program között a Kultúra 2000 az egyetlen, amely kizárólag kulturális projekteket támogat.

A Kultúra 2000 keretprogram (2000–2006) az Európai Unió egyetlen kultúrát támogató kezdeményezése. Célja egy közös európai kulturális térség kialakítása, amely elősegíti az európai népek egymás iránti toleranciáját, kölcsönös megismerését.

Az Európai Unió támogatása a határokon átnyúló, közös vonásokra összpontosító, a cserén és együttműködésen alapuló kezdeményezéseket részesíti előnyben, amelyek

- elősegítik az európai népek kultúrájának és történelmének kölcsönös megismerését, a közös kulturális gyökerek feltárását, és a kulturális párbeszéd kialakulását;
- előmozdítják az alkotókészség, a kultúra eredményeinek és jelentősebb irányzatainak nemzetközi terjesztését;
- elősegítik a kulturális sokszínűség erősítését, a kulturális kifejezés új formáinak fejlesztését;
- hozzájárulnak a kultúra a szociális-gazdasági fejlődéséhez;
- kiemelik az európai kulturális örökség fontosságát;
- ösztönzik az európai kultúra megjelenítését más országokban, a párbeszéd kialakítását a világ más területeinek országaival.

Az eredetileg 2000–2004-ig, azaz öt évre elfogadott koncepció szellemében az Európai Bizottság évről évre pályázatot ír ki, amelyben meghatározza az elkövetkezendő év prioritásait, támogatandó területeit. Így pl. a 2004. évre szóló pályázati kiírás 2003 augusztusában jelent meg, beadási határideje 2003. október 30. és november 14. volt. A 2005-

re szóló kiírás megjelenése 2004 nyarán várható, 2004. őszi beadási határidővel. Bár a keretprogramot eredetileg 2004-ig tervezték, 167 millió euró összköltségvetéssel, az Európai Unió Tanácsa a görög elnökség működése alatt (2003 első félévében) a keretprogramot további két évvel, 2006-ig meghosszabbította, 69,5 millió euró többletforrás bevonása mellett.

Kiemelt területek

A keretprogram négy kulturális terület (előadó-művészetek, vizuális művészetek, kulturális örökség, illetve könyvek, olvasás, műfordítás) kezdeményezéseinek nyújt pályázható támogatást. 2002 és 2004 között minden évben volt egy úgynevezett *kiemelt terület* (2002: vizuális művészetek, 2003: előadó-művészetek, 2004: kulturális örökség), amelynek pályázatait nagyobb számban támogatták, mint a többi ágét. 2005-től várhatóan megszűnik ez a rendszer, minden területről a legértékesebb ötleteket igyekeznek segíteni.

Általános pályázati szempontok

A benyújtandó projektekkel szemben támasztott leglényegesebb elvárás, hogy ne egy nemzethez kapcsolódóak legyenek, hanem a támogatandó tevékenységek *európai dimenzióval* rendelkezzenek. Ennek gyakorlati megvalósítása területektől függően legalább 3-5 ország társszervezőinek kötelező bevonásával lehetséges. Ezen túlmenően

a társult országok, így Magyarország pályázóitól elvárják, hogy a partnereik közül legalább egy az Európai Unió tagállamai közül kerüljön ki. Az unió bővítése (2004. május 1., a 10 új tagállam csatlakozása) után ez a kitétel érvényét veszti, elegendő lesz a Kultúra 2000 programban részt vevő 30 országból társszervezőket választani.

Pályázni rövid (egy éven belül megvalósuló) és hosszú távú (két-, hároméves) nemzetközi kulturális együttműködések támogatására lehet. Magán-személyek kivételével a kulturális élet bármely szereplője pályázhat, kivéve az audiovizuális területet (ennek saját programja a *MEDIA Plusz*) és az iskolai rendszerű oktatást (ez a *SOCRATES* keretprogramhoz tartozik).

Az egyes kiválasztott projektek pénzügyi támogatása területektől függően többnyire 5000 és 300 000 euró között lesz, valamint nem haladhatja meg az egyes projektek összköltségvetésének 50–60%-át. A fennmaradó részt a pályázónak magának kell előteremtenie.

A 2003-as és 2004-es kiírás nyertesei a *Nemzeti Kulturális Alapprogramtól* a szükséges önrész fedezésére támogatást igényelhetnek. Ennek részleteiről a magyar nyelvű pályázati kiírásban, illetve az NKA honlapján olvashatnak.

Magyarország és a Kultúra 2000

Az Európai Unió közösségi programjai az unió 15 tagállama (Ausztria, Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország) közötti együttműködést szakmailag és pénzügyileg előmozdító támogatási lehetőségek. A programokban az európai nem EU-tagországok, így Magyarország részvételéhez is külön eljárásra van szükség. Ennek utolsó szakasza egyrészt az Európai Unió Tanácsa és az Európai Közösségek Bizottsága tagjaiból, másrészt a magyar kormány tagjaiból álló Társulási Tanács (TT) határozatának meghozatala, amely a magyar részvétel konkrét feltételeit és módozatait önti végző formába. E döntést minden egyes közösségi programban való részvételünkről külön-külön hozzák, nélküle az adott programban való részvétel nem lehetséges.

A Kultúra 2000 keretprogram a kedvező lefolyású diplomáciai tárgyalások eredményeként a társult

országok közül elsőként Magyarország számára nyílt meg. A programban 2003-tól a 15 EU-tagállam és a 3 EFTA-ország (Norvégia, Liechtenstein, Izland) mellett részt vehet a 10 társult ország (Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szlovákia, Szlovénia), valamint Ciprus és Málta is.

Hazánk részvételét a Kultúra 2000 keretprogramban a Társulási Tanács 3/2001. számú határozata teszi lehetővé, amelyet a kormány 132/2001. (VII. 18.) számú rendeletében hirdetett ki.

A TT határozatának értelmében a magyar intézmények és szervezetek pályázatait benyújtásának, elbírálásának és kiválasztásának szabályai azonosak a Közösség intézményeire vonatkozó szabályokkal. Egyetlen megkötés, hogy a program közösségi jellegének biztosítása érdekében a megvalósítandó projektbe legalább egy partnert bevonjanak az EU valamelyik tagállamából.

A pályázatban való azonos magyar részvétel része, hogy az Európai Bizottság magyar szakértőket is felkér, amikor a pályázatok elbírálására független szakértőket nevez ki, illetve Magyarország képviselői megfigyelőként részt vesznek a Kultúra 2000-rel kapcsolatos operatív döntéseket meghozó Irányító Bizottságban.

A programban való részvétel érdekében Magyarország minden évben hozzájárulást fizet az Európai Unió általános költségvetéséhez, ennek éves összege 488 ezer euró, amelyből 214 ezer euró kifizetésének forrásául a *Magyar Nemzeti Phare Program* szolgál. A csatlakozás után ez az úgynevezett *belépőjegy* megszűnik, a rendes költségvetési hozzájárulás egy részét fordítják majd kulturális célokra.

A TT határozata rendelkezik továbbá a KultúrPont Iroda működtetéséről.

A KultúrPont Iroda

A 30 országot felölelő információs hálózat magyar tagja, a *KultúrPont Iroda* 2000 tavaszán kezdte meg működését. Célja ellátni a magyar kulturális szervezeteket a Kultúra 2000 keretprogramban való részvételhez szükséges információkkal. Telefonos és személyes ügyfélszolgálat, kéthetente megjelenő elektronikus hírlevél, rendszeresen frissített internetes honlap áll az érdeklődők ren-

delkezésére. Az iroda információi jelenleg kb. 4200 kulturális szervezethez jutnak el rendszeresen.

Az iroda munkatársai rendszeresen tartanak előadásokat az Európai Unió és a kultúra kapcsolatáról konferenciákon, szakmai és lakossági fórumokon, egyetemeken, főiskolák szemináriumain. Újdonság a szolgáltatások körében az iroda két, kulturális szakemberek számára kidolgozott, akkreditált kurzusa.

A megjelenést követően az aktuális pályázati kiírás teljes szövege, a pályázati űrlap és az egyéb kapcsolatos információ letölthető az KultúrPont Iroda internetes honlapjáról, kérhető postán, vagy átvehető mágneslemezen az iroda címén.

Kultúr pont

KULTÚRPONT IRODA

1075 Budapest, Kazinczy u. 24–26.
Telefon: 413-7565 Fax: 413-7574
www.kulturpont.hu
info@kulturpont.hu

A KultúrPont Iroda az Európai Unió Kultúra 2000 programjának hivatalos magyarországi koordinátora, működésének támogatói az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatósága és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

Beérkezett: 2004. I. 16-án.

A Közösségi Memória és a Calimera projekt

Az 5. Kutatás-Fejlesztési Keretprogram eredményeire és projektjeire (többek között a PULMAN projektre) építve létrehozandó *Közösségi Memória* projekt 2004-ben a következő feladatokra összpontosít:

- a digitális könyvtárak és virtuális anyagok állampolgárok számára elérhető szolgáltatásokká alakítása;
- a kulturális örökség digitális térképének elkészítése;
- technológiai megoldások a nyelvi problémák és a kulturális különbözőségekből adódó hibák orvoslására;
- a „jól bevált gyakorlat”, megoldások népszerűsítése, elterjesztése.

A projekt a következő kutatási területeket kínálja:

- hozzáférés a helyi multimédia-forrásokhoz, tartalomfejlesztés az állampolgárok számára;
- kapcsolatteremtés könyvtárak, múzeumok és különösen levéltárak között helyi szinten;
- felhasználóbarát rendszerek, eszközök és szolgáltatások fejlesztése (PC-re, digitális televízióra, mobiltelefonra, digitális fényképezőgépekre, navigációs rendszerekre, hangfelismerésen alapuló eszközökre, többnyelvű szolgáltatásokra stb.).

2003-ban egyedül a *Calimera* projekt indult be, amely előkészítője a 2004-ben induló Közösségi Memória projektnek. A Calimera olyan együttműködési kezdeményezés, amely az Európai Unió IST programjának keretében a helyi intézményeknek (könyvtárak, múzeumok, levéltárak) kíván segíteni abban, hogy az innovatív technológiákat és stratégiákat az állampolgári szükségletek kielégítése érdekében mind hatékonyabban fel tudják használni. Célja többértékű: erősíteni kívánja a jól bevált gyakorlat megismertetését; európai (többlet)értéket kíván megjeleníteni a nemzeti informatikai, digitalizálási programokban; irányelvek kidolgozásával és a *benchmarking* eszközével kívánja segíteni a könyvtárak, a múzeumok és a levéltárak felhasználóra szabott működésének és szolgáltatásainak fejlesztését. A programban Magyarországot a *Publika Magyar Könyvtári Kör* képviseli.

További információ: <http://www.calimera.org>

(K. K. Á.)